

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme

LENA

**LENA – LOKALNO GOSPODARSTVO
I OČUVANJE PRIRODE U PODUNAVLJU**

Foto: Alexander Ivanov

PROJEKTU LENA

U Podunavlju postoji 70 nacionalnih parkova i više od 1000 Natura 2000 područja koji pokrivaju širok spektar usluga ekosustava na ovom području. Zbog zaštićenog statusa ta se područja često smatraju ugroženim zbog lokalnog razvoja dok se istovremeno njihov unutarnji ekonomski potencijal obično zanemaruje. Istodobno sve više studija potvrđuje višestruke koristi, uključujući društvene i ekonomske, svih Natura 2000 područja.

Međunarodni transnacionalni projekt INTERREG DTP „LENA“ (Lokalno gospodarstvo i očuvanje prirode u Podunavlju) se provodio na 11 zaštićenih područja, pokrivajući više od 375.000 hektara i više od 14 područja pod Natura 2000 ekološkom mrežom, odabranih na temelju izvanrednih prirodnih vrijednosti i neiskorištenog potencijala za održivo gospodarsko korištenje. Projektom je obuhvaćeno oko pola milijuna ljudi od kojih većina živi u zajednicama s niskim primanjima (mjesečni prihodi između 200 i 500 eura) te se bore s migracijom i starenjem stanovništva.

Veliki partnerski konzorcij koji sudjeluje u provedbi projekta LENA (17 partnera iz 9 podunavskih zemalja) podržao je ojačao zajedničke i integrirane pristupe i politike za očuvanje i održivo korištenje zaštićenih područja, posebno Natura 2000 područja, te područja uz Dunav i njegove pritoke. To je stvorilo nove prilike za prihode u gospodarskom sektoru temeljenom na prirodi i povećao utjecaj zaštićenih područja u cijeloj regiji.

Provedba projekta dovela je do:

- 1) Jačanja znanja i osnaživanja lokalnih zajednica kroz pilot aktivnosti;
- 2) Razvijenih alata za održivo korištenje resursa u zaštićenim područjima;
- 3) Poboљšanih okvirnih uvjeta za održivo korištenje zaštićenih područja.

U okviru projekta ostvareni su slijedeći rezultati:

- **Četiri dokumenta kao smjernice temeljene na iskustvu stečenom na pilot projektnim mjestima. Smjernice su usmjerene na:**
 - Komunikaciju o vrijednosti prirode;
 - Održivu upotrebu resursa;
 - Poslovno planiranje i marketing gospodarskih aktivnosti temeljenih na ekosustavu;
 - Osiguravanje sredstava za održivi razvoj zajednica.
- **Nove mogućnosti za turizam i održivi transport:**
 - 97 osoba iz 6 zemalja (Bugarska, Rumunjska, Srbija, Hrvatska, Slovenija i Njemačka) obučeno je i certificirano kao Dunavski vodiči;
 - E-mobilnost je promovirana kroz stvaranje e-biciklističkih ruta, instalirani su punjači za električne bicikle u Njemačkoj (10), Rumunjskoj (2) i Bugarskoj (2) i kupljeno je 10 električnih biciklova.

- **Mogućnosti za održivo stvaranje prihoda i upravljanje prirodnim resursima**
 - Izrađena su brojna izvješća i analize s fokusom na ribarstvo, divlje bilje i poljoprivredu, te su podijeljeni ciljnim skupinama koji su dobili korisne informacije, primjere dobrih praksi, te praktične savjete.
- Također su se u LENI **provodile aktivnosti i na razini politike** – razrađena je detaljna analiza o poslovanju temeljenom na prirodi i „zelenim“ radnim mjestima kao i preporuke za strateške akcije za stvaranje integriranog pristupa za zaštitu prirode, upravljanje prirodnim resursima i stvaranje „zelenih“ radnih mjesta. Preporuke su prosljeđene donositeljima odluka u svim zemljama uključenim u projekt.

Provedba projekta dovela je do stvaranja integriranih pristupa i politika za zaštitu prirode i održivo korištenje zaštićenih područja. I što je najvažnije – projekt je osnažio i utjecao na sve lokalne zajednice u zemljama uključenim u provedbu.

Kao priznanje za svoja postignuća projekt LENA je nagrađen njemačkom nagradom za održivost projekata: „Projekt Nachhaltigkeit 2018“ koju dodjeljuje RENN – Regionalna mreža jedinica koje rade na održivim strategijama -

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2018/07/26-07-2018-interreg-project-lena-wins-german-sustainability-project-2018-award

Bilo bi veoma korisno i djelotvorno implementirati stvorene pristupe, instrumente i proizvode na drugim područjima kako bi se postigao uravnotežen razvoj u cijeloj dunavskoj regiji.

Projektne partneri:

Glavni cilj mreže e-mobilnosti kao pilot aktivnosti projekta je jačanje ljudskog i društvenog kapitala u zaštićenim područjima u dunavskoj regiji. Ljudski kapital osnažuju menadžeri za e-mobilnost, a društveni kapital na način da pružaju „zelene“ mogućnosti mobilnosti poput električnih biciklova i potrebne infrastrukture za njihovo korištenje (stanice za punjenje duž ruta u prirodi).

Lokalni e-menadžeri imenovani su u: Belene (Bugarska), Ivanovo (Bugarska), grad Tuttligen (Njemačka), WWF Rumunjska (ribogojilište Ciocesti) i BSC Kranj (Slovenija). Imenovani e-menadžeri predstavljaju multiplikatore koji bi trebali na razini EU zagovarati trend korištenja električnih biciklova, naročito u svojoj regiji, te i dalje razvijati „zelene“ mogućnosti za lokalno stanovništvo i turiste. Za e-menadžere su razvijeni zajednički kurikulumi za obuku. Obuka e-menadžera se sastojala od razvoja zajedničkih strategija o tome kako poboljšati e-mobilnost u dunavskoj regiji uključivanjem relevantnih dionika. U lipnju 2018. godine e-menadžeri su se okupili u gradu Tuttligen u parku prirode Young Danube kako bi prošli teoretsku i praktičnu obuku koja je osim izleta s električnim biciklima uključivala i praktično iskustvo na popravku električnih biciklova i sudjelovanje na konferenciji dionika. Daljnje obuke su provedene putem webinarima, a tijekom partnerskih sastanaka sudionici su razmijenili ideje i iskustva.

Rute u prirodi kao „zeleno“ rješenje za mobilnost razvijene su u Njemačkoj, Bugarskoj i Rumunjskoj. Rute u prirodi u okviru LENA projekta su definirane kao:

„Siguran, slikoviti i održivi put koji povezuje prirodne i turističke znamenitosti kao i mjesta za kupnju lokalnih proizvoda i mogućnosti za učenje o zaštiti prirode. Kako bi se stvorila „zelena“ mogućnost mobilnosti za korisnike električnih biciklova postavljene su stanice za punjenje na kreiranim rutama. Ciljna skupina su obitelji i turisti zainteresirani za prirodu.“

Dunavska biciklistička staza vodi od izvora u Donaueschingenu do delte Dunava i dio je poznate i visoko posjećene europske biciklističke mreže EuroVelo 6 - Atlantski ocean - Crno more. Kako bi se turisti usmjerili i dalje od Dunava da istraže krajolik i atrakcije u blizini razvijaju se rute u prirodi. One bi trebale voditi posjetitelje u prekrasne doline i planine. Uz električne bicikle ugodno je i udobno otkriti i planinska područja. Kao i biciklističke staze i rute u prirodi su vezane uz EuroVelo 6 rutu.

POZADINA

Dunavska kultura i vodiči u prirodi pod nazivom „Dunavski vodiči“ imaju vrlo specifične ciljeve i vizije. Što se tiče posjetitelja oni žele u svakom pogledu doživjeti prirodu i kulturu određene regije i time stvoriti nezaboravno iskustvo. Dugoročno gledano razviti će se transnacionalna mreža dunavskih vodiča s ciljem podizanja svijesti u javnosti vezano uz zaštitu prirode.

Obuka dunavskih vodiča želi omogućiti budućim dunavskim vodičima da osmisle svoje inovativne turističke ponude (npr. vođene ture, radionice u prirodi, interpretacija krajolika itd.) i tako stvore nove mogućnosti za prihode koji se ostvaruju u zaštićenim područjima.

Projektni partner odgovoran za provedbu ove pilot aktivnosti je Donaubüro Ulm/Neu-Ulm (Njemačka). Cijeli program i obuku na ovaj način osmislio je Donaubüro Ulm / Neu-Ulm zajedno sa Response & Ability GMBH.

TRANSNACIONALNI I REGIONALNI TRENINZI

Na transnacionalnoj obuci, sudionici iz Bugarske, Rumunjske, Srbije, Hrvatske, Slovenije i Njemačke, obučeni su da postanu dunavski treneri tijekom intenzivnog petodnevnog treninga u Nacionalnom parku Donau-Auen u Orthu (Austrija) u travnju 2018. godine.

Dunavski treneri djelovali su kao multiplikator i educirali dunavske vodiče tijekom regionalnih treninga svaki u svojoj zemlji. Regionalni treninzi sastojali su se od četiri modula od ko-

jih je svaki trajao 2,5 dana. Nakon teoretskog i praktičnog ispita polaznici su dobili i službeni certifikat.

SADRŽAJ REGIONALNIH TRENINGA DUNAVSKIH VODIČA

Četiri modula obuke sastoje se od teorijskog i praktičnog dijela koji polaznicima pruža alate za prijenos sadržaja ili pomaže polaznicima da sami razviju obrazovni turistički proizvod. Ovi moduli uključuju regionalno specifične sadržaje o povijesti Dunava, održivom razvoju, ekosustavima, kulturnoj i prirodnoj baštini, društvenim trendovima, marketingu i komunikaciji, didaktici i razvoju proizvoda.

Zajednički cilj je nastojanje uspostavljanja transnacionalne mreže dunavskih vodiča kako bi se podigla svijest o zaštiti i vrednovanju prirodne i kulturne baštine duž Dunava.

Sažetak rezultata:

- Uključeno 6 zemalja: Slovenija, Bugarska, Rumunjska, Srbija, Hrvatska, Njemačka
- Kvalificirano 12 aktivnih dunavskih trenera
- Na regionalnim treninzima kvalificirano 97 dunavskih vodiča.

Ukupno su provedene tri vrste aktivnosti prirodnog kapitala u šest zemalja. Njihov glavni cilj bio je smanjiti uočene ustupke između očuvanja prirode i gospodarskog razvoja. Pokazali su različite mogućnosti za poboljšanje lokalnih životnih uvjeta i stvaranje dugoročnih koristi za lokalne zajednice uz istodobno korištenje

bogate biološke raznolikosti Dunavske regije na održiv način i njihovo očuvanje za buduće generacije. Tijekom trajanja projekta uspostavljena su snažna transnacionalna partnerstva za razmjenu znanja o prirodnoj i poljoprivrednoj proizvodnji i lancima vrijednosti.

Uključeno 6 zemalja: Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Rumunjska, Srbija i Slovenija

Korištenje divljeg bilja, održivo branje u rubnim zonama zaštićenih područja

Berba i prikupljanje divljeg bilja i njihova komercijalna uporaba imaju dugu tradiciju u Podunavlju i predstavljaju veliku priliku za lokalne zajednice koje žive u ruralnim područjima bioraznolikosti. Pilot aktivnosti bile su usmjerene na uključivanje lokalnih zajednica u aktivnosti branja i prikupljanja divljeg bilja kroz radionice za jačanje kapaciteta i obuke temeljene na FairWild standardu. Ovaj je standard posebno razvijen za prikupljanje i trgovinu divljih biljaka i široko je prepoznat kao najbolji dobrovoljni kodeks prakse koji se bavi ekološkim, socijalnim i ekonomskim zahtjevima.

www.fairwild.org

- 169 polaznika je sudjelovalo na 8 provedenih radionica za jačanje kapaciteta i treninga temeljenog na održivom prikupljanju divljeg bilja u 4 zemlje.
- Izrađena publikacija o naučenim lekcijama koja opisuje korišteni transregionalni pristup i metodologiju FairWild-a.
- Standardni i izvedbeni pokazatelji FairWild-a dostupni su na bugarskom, srpskom i slovenskom jeziku.

Poticanje potencijala legalnog i odgovornog komercijalnog ribolova i izravnog marketinga

Tržišta za ribe iz Dunava u Rumunjskoj i Bugarskoj su nerazvijena, nedostaje kapital za razvoj te su učestale ilegalne aktivnosti kao što su krivolov i ribolov izvan sezone. Kako bi se riješili ovi problemi, pilot aktivnosti uključivale su rad s obiteljima koje se bave ribolovom i lokalnim zajednicama kako bi se diversificirali prihodi i to na način da se podupire uspostava fizičkih lokalnih tržišta za izravnu prodaju riba i organizacijom radionica za jačanje kapaciteta lokalnih ribara.

Uspostavljanje lanaca vrijednosti održive poljoprivrede

Brojne aktivnosti vezane uz proizvodnju, marketing i jačanje kapaciteta provedene su s ciljem da se pokažu održive i ekološki održive opcije za proizvodnju hrane i lanac vrijednosti poljoprivrede iz zaštićenih područja. To uključuje proizvodnju i marketing ekološki održivih usjeva kao što je bezGMO soja i autohtone životinjske vrste poput crne slavonske svinje kao i stvaranje lokalnih brand-ova za stvaranje dodatne vrijednosti za proizvode.

- 101 ribara prošlo obuku na temu dobrih praksi, financijskih mogućnosti i izravnog marketinga u Bugarskoj i Rumunjskoj.
- Održana 2 prekogranična sastanka s sudionicima iz obje zemlje i ribarskim agencijama iz Bugarske i Rumunjske gdje se raspravljalo o tradiciji i razlikama u lokalnom zakonodavstvu i uspostavila prekogranična mreža ribara.
- Izrađena analitička izvješća o pravnim okvirima, dobrim praksama, ekološkim kapacitetima i naučenim lekcijama.
- Izrađeni informativni materijali za ribare na bugarskom i rumunjskom jeziku.

- 2 regionalne oznake uspostavljene u uskoj suradnji s dionicima
- Certificirani proizvod iz Nacionalnog parka Comana: 7 proizvođača/tvrtki trenutno koristi oznaku (3 proizvođača žitarica, 2 proizvođača povrća i 2 proizvođača meda)
- Oznaka izvornosti „Meso crne Slavonske svinje“
- 46 uzgajivača sudjelovalo na besplatnih edukacijama
- Najbolja praksa u održivoj proizvodnji bezGMO soje prema Dunav Soja standardu distribuirana je na više od 500 lokalnih poljoprivrednika i dionika u proizvodnji hrane
- Podignuta je svijest o certifikaciji i označavanju proizvoda oznakama Dunav Soje koji daju vidljivost poljoprivrednicima i jamče da je soja iz lokalnog bezGMO uzgoja

Poslovni alati temeljeni na prirodi

Dunavska regija ima neprocjenjivu prirodnu i kulturnu baštinu koja stvara potencijal za održivo poslovanje, zaštitu okoliša, očuvanje životnih uvjeta kakvih postoje i time povećanje kvalitete života ljudi koji žive u zaštićenim područjima prirode i njihovoj blizini. Projekt LENA se bavi poslovnim potencijalom nerazvijenih naselja izradom četiri Smjernica s uputama kako bi se podržale interesne skupine u njihovim nastojanjima da ostvare gospodarske aktivnosti u skladu s očuvanjem prirode.

Komunikacija s lokalnim stanovništvom i posjetiteljima kako bi se istaknula važnost prirode za lokalno gospodarstvo - namijenjena upraviteljima zaštićenih područja, turističkim organizacijama i javnoj upravi odgovornoj za jačanje vlastitih kapaciteta i kapaciteta lokalnog stanovništva i posjetitelja o važnosti ekosustava, njegovom očuvanju i načinu na koji to predstaviti široj javnosti kako bi uvidjeli priliku za gospodarske aktivnosti.

Razvijanje sposobnosti za održivo korištenje prirodne i kulturne baštine - element uprav-

ljanja zaštićenim područjima koji daje na znanje potencijalnim poduzetnicima, kao i malim i srednjim poduzećima, u ruralnim područjima o korištenju resursa u okolišu s blagotvornim ili neutralnim utjecajem na prirodu s ciljem izgradnje uspješnih tvrtki a da pritom daju dodatnu vrijednost lokalnoj zajednici.

Povećan pristup tržištu održivih poljoprivrednih proizvoda podupire mala i srednja poduzeća u ruralnim područjima na način na se povećava vrijednost proizvoda tako što kreiranjem brand-a označavaju kvalitetu, proizvodni proces i podrijetlo proizvoda s ciljem proširenja tržišta. Proizvodi izrađeni u skladu s očuvanjem prirode imaju veću vrijednost na tržištu.

Mobilizacija financija za očuvanje poslovnih modela i radnih mjesta temeljenih na prirodi odnosi se na potrebe nevladinih organizacija, malih i srednjih poduzeća, javnih tijela i drugih dionika u razvoju zaštićenih područja u dunavskoj regiji u korištenju dostupnih nacionalnih i europskih potpora. Smjernice s uputama dostupne su online i na adresama (u prostorijama) projektnih partnera.

Opća procjena politike u okviru projekta LENA provedena je s ciljem pružanja ažuriranih informacija o trenutačnoj razini prihvatljivosti radnih mjesta temeljenih na prirodi donositeljima odluka, kako s cijelog područja EU tako i donositeljima odluka na nacionalnim, regionalnim i lokalnim razinama.

Analiza se odvijala kroz nekoliko koraka, a to su: pregled literature, prikupljanje podataka, razvoj metodološke osnove, pregled najvažnijih političkih planova, programa i strategija za svaku pilot lokaciju u smislu stvarne razine integracije radnih mjesta koja se temelje na prirodi te formuliranje preporuka. Analiza je usmjerena na procjenu koliko je značajna i sveobuhvatna razina integracije radnih mjesta koja se temelje na prirodi i poduzeća koja poslovanje temelje na prirodi u različitim sektorskim politikama. Nakon procjena formulirane su preporuke za svaku zemlju u pogledu: a) jačanja baze znanja, b) formuliranja politike i c) provedbe politike.

Ključno:

- Radna mjesta temeljena na prirodi i poduzeća usmjerena prema prirodi su korisni koncepti za otkrivanje pozitivnih socio-ekonomskih uvjeta koji se generiraju lokalno uključujući i Natura 2000 područja.
- Poduzeća koja su usmjerena prema prirodi izravno ili neizravno imaju koristi od usluga koje pružaju stabilni ekološki sustavi u prirodnim područjima s visokom biološkom raznolikošću.

- Postoje tržišne niše za poslovne modele temeljene na prirodi u svim gospodarskim sektorima od interesa u okviru projekta LENA: ekološki prihvatljiva poljoprivreda i prikupljanje divljih biljaka, održivo ribarstvo, ekoturizam i e-mobilnost.
- U lokalnim zajednicama postoji širok spektar radnih mjesta koja se temelje na prirodi, bilo u vezi sa stvarnom upravom zaštićenih područja ili zbog razvoja poslovanja temeljenog na prirodi.

Metodologija istraživanja

1) Počevši od siječnja 2018. g. relevantni podaci prikupljeni su od strane LENA projektnih partnera u vezi s poslovnim i/ili društveno-gospodarskim aktivnostima koje se provode na način prihvatljiv za okoliš u lokalnom kontekstu odabranih pilot područja: Landschafts park Junge Donau (Njemačka), Nacionalni park Triglav (Slovenija), Natura 2000 područje Vukovarsko-srijemske županije (Hrvatska), Park prirode Szatmár-Bereg (Mađarska), Nacionalni park Fruška Gora, Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje i Specijalni rezervat prirode Deliblatska pješčara (Srbija), Park prirode Persina, Park prirode Rusenski Lom (Bugarska), Park prirode Comana i područje Ciocănești - Dunăre (Rumunjska).

Osim toga sastavljen je detaljan popis relevantnih politika na nacionalnoj i regionalnoj razini.

2) Nakon pregleda literature u okviru projektnog partnerstva dogovorena je definicija poslovanja temeljenog na prirodi:

Poduzeća temeljena na prirodi koja su ujedno i glavni izvor zapošljavanja temeljenog na prirodi odnose se na: „Društveno-ekonomske aktivnosti usmjerene na stvaranje profita ili prihoda, potaknuto priznavanjem dodatne vrijednosti usluga ekosustava, obilježja prirodnog krajolika i bioraznolikosti, a provodi se na način koji osigurava njihovo dugoročno očuvanje“.

3) Još jedan ključni element u metodologiji sastojao se od izrade zajedničke sheme klasifikacije za razumijevanje tipologije poslova temeljenih na prirodi koji će se vjerojatno pojaviti u lokalnim zajednicama, bilo da su izazvani poslovnim aktivnostima temeljenim na prirodi ili su eksplicitno povezani s očuvanjem biološke raznolikosti / zaštićenim područjima upravljanje. 13 vrsta radnih mjesta temeljenih na prirodi uzeti su u obzir kao relevantni za one sektore od interesa za LENU (vidi dijagram).

POGLED U BUDUĆNOST - opće primjenjive strateške preporuke

Procjena je zaključena na tri glavna područja za poboljšanje politike gdje bi lokalni dionici i kreatori nacionalnih politika trebali dalje razvijati i jačati svoje napore kako slijedi:

- Jačanje baze znanja - razumijevanje veza između dobro očuvanih ekosustava / biološke raznolikosti i lokalnih gospodarstava i podizanje svijesti u smislu uzajamne koristi, uglavnom kroz zajedničku uspostavu baze podataka od strane nacionalnih i regionalnih statističkih ureda u dunavskim zemljama na tržištu rada, povezano s aktivnostima posvećenim prirodi i promicanjem istraživanja i inovacija i integracijom rezultata u relevantne javne politike;
- Bolja razrada sektorske politike, u smislu jačanja integracije radnih mjesta i poduzeća temeljenih na prirodi, te njezino odražavanje u jasnim i integriranim ciljevima, aktivnostima i pokazateljima;
- Jačanje i lokalno / geografski ciljano provođenje politike kroz različite mehanizme (politikaciji, programi financiranja, itd.) s ciljem postizanja mjerljivog rasta poslovnog sektora temeljenog na prirodi i ljudskog kapitala u urbanim i ruralnim zajednicama koje se nalaze unutar ili u blizini zaštićenih područja.

4) Obradjeni podaci su prikupljeni uz podršku projektnih partnera LENE zajedno s drugim online prikupljenim podacima; odgovarajuće politike su ispitane sadržajno s obzirom na relevantne reference koje su se odnosile na gore navedene vrste poslova i / ili podupiru društveno-gospodarske aktivnosti na razini lokalnih zajednica smještenih u blizini zaštićenih područja.

Općina Belene je općina u pokrajini Pleven u sjevernoj Bugarskoj. Nalazi se uz južnu obalu Dunava i uz granicu s Rumunjskom. Neki dijelovi Parka prirode Persina nalaze se na području općine Belene. Označavanje parka ima za cilj očuvanje i restauraciju dunavskih močvara. Park je dobio ime po otoku Persinu koji je dio kompleksa otoka Belene. Općina Belene jedan je od partnera Lena projekta.

Što je postignuto u okviru projekta:

E-mobilnost

- 7 predstavnika općine Belene sudjelovalo je na obuci dunavskih vodiča te sada općina raspolaže obučanim ljudima za vođenje turista i posjetitelja;
- Postavljena je punionica za električne bicikle i kupljena su 3 električna bicikla;
- Identificirane su nove biciklističke rute koje su distribuirane i javnosti;
- Građani su već koristili novu infrastrukturu.

Aktivnosti u ribarstvu

- Provedena je anketa u lokalnim ribarskim zajednicama kao i promovirana dobra praksa održivog ribarstva.
- Provedena su dva prekogranična sastanka uz sudjelovanje ribarskih zajednica iz općina Belene i Giurgiu (Rumunjska). Glavne teme za raspravu su bile povezane s razlikama u lokalnom zakonodavstvu i različitim ribarskim tradicijama.
- Dvodnevna obuka za ribare je organizirana u Općini Belene.
- „Riblji festival i rijeka Dunav“ – organiziran festival kao oblik promocije Dunava i njegove prirodne vrijednosti. U protekle dvije godine tijekom festivala organizirano je nekoliko biciklističkih ruta do zaštićenih područja u Parku Persina, kao i natjecanja za ribare i kulinarske poslastice. Snimljena su dva filma, koja su prikazana na nacionalnoj televiziji i distribuirana putem društvenih medija.
- Što se tiče razvoja tržišta za ribare u Općini Belene kupljena je mobilna hladnjača (promovirati će se tijekom Dunavskog festivala 2019. godine).

Općina Ivanovo je općina u pokrajini Ruse, središnja Sjeverna Bugarska, smještena uz desnu obalu Dunava u Podunavskoj ravnici.

Područje je najpoznatije po kamenitoj crkvi u Ivanovu, koja je na popisu svjetske baštine UNESCO-a. Ostale važne znamenitosti u općini su srednjovjekovna bugarska tvrđava Cherven, koja je dosegla svoj vrhunac u 13. i 14. stoljeću i ima dobro očuvanu kulu iz 14. Stoljeća i Park prirode Rusenski Lom.

Općina Ivanovo je projektni partner projekta Lena, a aktivnosti koje se tamo provode su u Parku prirode Rusenski Lom.

E-mobilnost

U okviru projekta instalirana je punionica za električne bicikle u Ivanovu i kupljena su tri nova električna bicikla. Kako bi se mogli koristiti električni bicikli, na različitim područjima općine Ivanovo identificirane su biciklističke staze.

Također su obučeni određeni ljudi koji osiguravaju e-mobilnost na području općine.

Ivanovo i divlje bilje

Poduzeti su koraci za stvaranje novih poslovnih prilika i uvođenje održivih praksi vezanih uz prikupljanje i korištenje divljeg bilja (obuka, demonstracije, festivali).

U Ivanovu je održan sastanak još 2017. godine na temu „Održiva uporaba i trgovina s divljim biljkama u Bugarskoj“ uz sudjelovanje relevantnih dionika. Predstavljen je međunarodni standard certifikacije FairWild. Ova aktivnost je potaknula i motivirala lokalne dionike da se bolje upoznaju s lokalnim tržištem divljih biljaka i pozicioniraju se.

U sklopu provedbe projekta, općina Ivanovo pripremila je predinvesticijsko istraživanje za osnivanje jedinstvene točke za prikupljanje divljih biljaka koje će lokalnoj zajednici omogućiti povećanje prihoda.

Edukacije su provedene na 4 različite lokacije u Vukovarsko-srijemskoj županiji tako da je svaki uzgajivač, koji je zainteresiran za ovu temu, mogao sudjelovati sa što manje putovanja.

Posebno je važno spomenuti i suradnju s partnerima iz Srbije - Dunavom Sojom. Ovim se daje poseban naglasak na transnacionalni utjecaj koji je glavna svrha ove vrste programa i projekata. Dunav Soja se u svom poslovanju bave certificiranjem proizvoda s bezGMO oznakama što daje dodatnu vrijednost proizvođačima. Uzgajivači svinja svoje svinje hrane sojom tako da je ovo u projektu iskorišteno kao odlična poveznica.

Pilot područje Vukovarsko-srijemske županije odnosi se na promociju uzgoja autohtone pasmine svinja - crnih slavonskih svinja. Mjesto odabrano za pilot područje je pod zaštićenim područjem Natura 2000 što je bio preduvjet za sudjelovanje u projektu. Provedene aktivnosti u okviru pilot područja Vukovarsko-srijemska županije su:

- Formirana ogledna pilot farma crne slavonske svinje
- Razvijen sustav upravljanja na farmi
- Besplatne edukacije za uzgajivače i potencijalne uzgajivače crne slavonske svinje
- Izrada Studijske analize o doprinosu uzgojnog programa crnih slavonskih svinja u funkciji zaštite okoliša i biološke raznolikosti.

PARK PRIRODE SZATMAR-BEREG, MAĐARSKA

Projekt LENA je krenuo s provedbom u siječnju 2017. godine u okviru INTERREG Dunavskog transnacionalnog programa. Cilj projekta je stvoriti mogućnosti za rad koje, osim njihovih ekonomskih koristi, mogu doprinijeti očuvanju i iskorištavanju naše prirodne i kulturne baštine, te održivom korištenju zaštićenih prirodnih područja.

U okviru programa Szatmár-Bereg organizirali smo i realizirali prikupljanje plodova divljih biljaka (kao što su trnina, bazga, šipak), čija je obrada rezultirala stvaranjem dobro poznatog proizvoda tipičnog za ovu regiju. Tijekom edukativnih i demonstracijskih događaja u na pilot području pripremali su se džemovi od trnina, bazge i šipka.

Slijedeći ovaj primjer proizvodi se mogu prodavati na lokalnoj razini i na taj način više desetaka obitelji po naselju može ostvariti dodatan prihod – oblik sekundarnog prihoda čiji iznos ovisi samo o aktivnosti i angažmanu osoba uključenih u proizvodnju džema. Štoviše trnina i šipak mogu postati osnovni materijal za džem u parku prirode Szatmár-Bereg (i u području zaštite krajobraza Szatmár-Bereg, kao i u području NATURA 2000). Drugim riječima, ne samo da će ostvarene aktivnosti omogućiti

ekonomsku korist nego će omogućiti i korist za prirodu (budući da su značajan dio trnina i šipka uništen od strane djelatnika programa javnih radova na ovom području posljednjih godina što je dovelo i do ogromne štete za cijelu divljinu).

Nadalje, nadamo se da će završetak ovog projekta biti primjer građanima regije, a područja s grmljem i divljina pretvorit će se u staništa – time će se zaustaviti njihovo uništavanje i ostvariti stvarna vrijednost projekta.

PARK PRIRODE COMANA, RUMUNJSKA

Uprava parka prirode Comana ima važnu ulogu u upravljanju okolišem i bioraznolikosti u nacionalnom i europskom zaštićenom području od 25.000 ha, koje se nalazi u Županiji Giurgiu, u Rumunjskoj, u blizini rijeke Dunav, od čega jedna trećina predstavlja šume, a ostatak su poljoprivredna zemljišta, jezera, rijeke, pašnjaci, vinogradi, voćnjaci, ruralna naselja, ceste itd. Također štiti i sudjeluje u podupiranju lokalnog identiteta, kulture i društvenog razvoja.

Postupci certificiranja i aktivnosti označavanja provedeni su u okviru aktivnosti projekta LENA za lokalnu oznaku proizvođača i njihovih proizvoda u parku Comana. Na jednostavan i pristupačan način uspostavljeni su uvjeti i kriteriji na temelju kojih lokalni poljoprivredni proizvođači mogu odabrati postupak certificiranja i promocije putem izravne povezanosti s imenom i statusom parka. Svatko se može besplatno prijaviti kako bi postao lokalno certificirani

proizvođač. Nakon što su certificirani, njihovi proizvodi su označeni i promovirani, prepoznati kao nastali u zaštićenom području, te park jamči za njih po pitanju održivosti, ograničenja i vrijednosti. Očekuje se da će procijenjene koristi od procesa certificiranja i označavanja za proizvođače potjecati iz: smanjene birokratske procedure, mogućnosti pristupa posvećenom tržišnom segmentu, usmjeravanja prodaje i marketinga, stjecanja vizualnog identiteta i promicanja putem parka.

Cilj aktivnosti je upravljanje očuvanjem u poslovnom kontekstu, kako bi se osigurao prijelaz na održivo korištenje resursa u zaštiće-

nim područjima, uspostavljanje i promicanje vrijednosti prirode u lokalnom gospodarstvu, pokretanje modela gospodarskih aktivnosti temeljenih na prirodi, unutar parka prirode.

CIOCANESTI NATURA 2000 PODRUČJE, RUMUNJSKA

WWF-Rumunjska i „Outlying Cycling“ Rumunjska stvorili su, za ljubitelje avantura, pet novih biciklističkih staza. Nedaleko od Bukurešta, nakon samo sat i pol vožnje, biciklisti će otkriti rute koje prelaze jednu od najvažnijih prirodno zaštićenih područja u Calarasi županije - Ciocanesti Dunav.

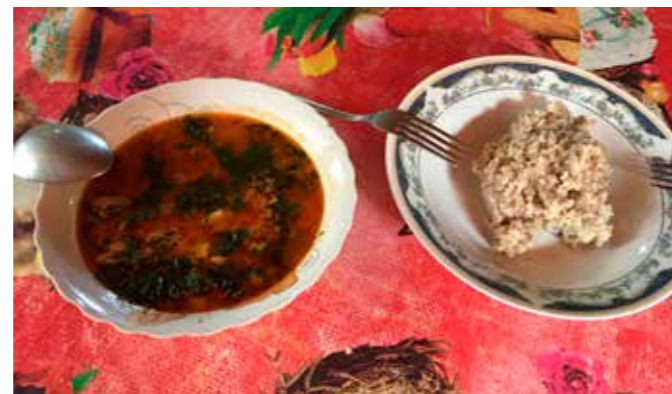
Područje je jedinstveno zbog bogatstva močvarnih vrsta. Postoji mnogo jezera, močvara i ribolovnih područja gdje se biciklisti mogu zaustaviti: važna prirodna područja, područja kulturnog nasljeđa (zanatske radionice, lokalni proizvođači) i zgrade (muzeji, spomen-kuće itd.).

Staze su različitih duljina i zahtjevnosti i ovisno o volji i slobodnom vremenu biciklista rute se mogu završiti u jednom danu ili za 2-3 dana. Na ovom području se nalaze stoljetni obrti: kovačnice, stolarije i drvo-prerađivači.

Bicikliranjem do stjecanja kulturnog iskustva

Budući da nijedna avantura na dva kotača nije potpuna bez upoznavanja kulturne baštine koju nude područja kroz koja se prolazi, 5 staza iz Ciocanestija cijelim putem protkano je crkvama, samostanima, muzejima ili spomen-kućama.

Biciklisti su ohrabreni da posjete ruševine dvora Brancoveanu (Silistea-Obilești), muzeja civilizacije Gulmenita, Muzeja Donjeg Dunava (Calarasi). Bilo da idete na jednodnevni izlet sa svojom obitelji ili odlučite provesti nekoliko dana sa svojim prijateljima na rutama u prirodi koje imaju mjesto polaska / dolaska na farmi Ciocanesti, imati ćete zajamčeno puno kulturno iskustvo koje će vam pomoći da bolje razumijete lokalnu zajednicu i ponovno se povežete s prirodom.

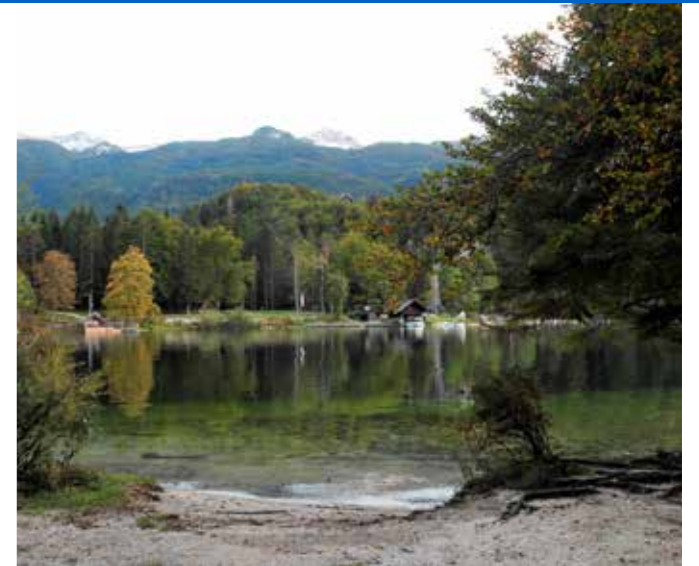
NACIONALNI PARK TRIGLAV, SLOVENIJA

ZELENA MOBILNA TOČKA

Vozite se besplatno i bez emisija CO2

Gorenjska regija, sa svojim novim integralnim turističkim proizvodima, razvijenim u projektu LENA, dobila je svoj prvi e-rickshaw (električni tricikl). Korištenje električnog tricikla eksperimentalno promiče razvoj održive mobilnosti na Natura 2000 područjima.

Električni tricikl obavlja funkciju e-mobilnog prijevoza u području Natura 2000 Bohinj i urbanim područjima Kranja i Škofje Loke, promičući time održivu mobilnost, osobito e-biciklizam, u zaštićenim i urbanim područjima.

DUNAVSKI VODIČI

Obuka za turističke vodiče uz Dunav i njene pritoke „Dunavski vodiči“ provedena je u šest zemalja. U sklopu pilot aktivnosti, dva predstavnika iz Gorenjske regije stekla su titulu trenera za vodiče diljem Dunavske regije, dok je 15 sudionika uspješno završilo regionalnu obuku. Na različitim lokacijama u Gorenjskoj održano je 80-satno osposobljavanje vodiča diljem Podunavlja, a obuhvaćeni su razni sadržajni moduli interpretacije baštine i održivog razvoja. Sudionici su stekli raznovrsna znanja o inovativnoj interpretaciji kao i odgovornom poduzetništvu u turizmu.

Provedenim treninzima uspostavlja se mreža „Dunavskih vodiča“, čiji je cilj istaknuti, između ostalog, važnost prirodne i kulturne baštine te njihovo očuvanje i interpretaciju.

ODRŽIVO PRIKUPLJANJE DIVLJEG BILJA U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Nacionalni park Triglav kao rezultat pilot aktivnosti projekta LENA integrirao je standarda FairWild kao novi standard kvalitete Nacionalnog parka Triglav. Standard se bavi propisima o održivom uzgoju divljeg bilja za odabrane vrste u zonama zaštićenih područja.

DUNAVSKI VODIČI I E-ČVORIŠTA

Za uspostavu mreže e-čvorišta dionici su se okupili na regionalnoj konferenciji pod nazivom „Električni bicikli i turizam“. Unutar Parka krajolika Young Danube može se postaviti neprekinuta mreža od deset punionica za punjenje električnih bicikala koje su povezane s prirodnim pravcima između izvora Dunava u Donaueschingenu i grada Sigmaringena udaljenog 100 km. Cilj je bio imati stanicu za punjenje u svakoj općini parka krajolika Young Danube. Deset postaja za punjenje postavljeno je u regiji na udaljenosti od 30 kilometara prema principu trostrukog B: Bicikl treba energiju * Tijelo treba hranu * Mozgu treba zabava. Korištenjem električnih bicikala moguće je putovati, ne samo na uglavnom ravnoj površini uzduž Dunava u dolini, već i istraživati manje prometna mjesta na uzvišenjima. Rute u prirodi stvaraju pristup prirodnim znamenitostima, mjestima za kupnju domaćih proizvoda i turističkim sadržajima daleko od vrlo posjećenog EuroVelo 6 Dunavskog puta.

U Njemačkoj se školovalo i 15 Dunavskih vodiča. U proljeće 2019. održana su dva tjedna

vježbanja. Jedan je tjedan bio u urbanom okruženju u gradu Ulmu, a drugi trening bio je u ruralnom okruženju parka prirode u okruženju u parku Tuttlingen Möhringen. Svi sudionici su razvili turističke proizvode s ciljem da priroda i kultura parka krajolika Young Danube budu opipljivi isticanjem vrijednosti zaštićenih područja i stvaranjem nezaboravnog iskustva.

Pilot aktivnosti u Srbiji provedene su na tri pilot područja dunavske regije: Gornje Podunavlje, Deliblatska pješčara i Fruška Gora. Na odabranim područjima Dunav Soja provodi sljedeće aktivnosti koje pridonose ostvarenju ciljeva LENA projekta:

- Pilot aktivnosti održive poljoprivrede rezultirale su prijenosom znanja o najboljim praksama održive proizvodnje soje i praktičnoj demonstraciji za više od 500 lokalnih poljoprivrednika i dionika duž cijelog lanca vrijednosti tijekom Dana polja organiziranih u Gornjem Podunavlju. Podignuta je svijest o sustavu certificiranja i označavanja Dunav Soja i uvedena je oznaka Dunav Soje u lokalne proizvode.
- Radionice posvećene divljem bilju organizirane su u pilot regijama Fruška gora i Deliblatska pješčara uz potporu projektnog

partnera WWF Mađarska, što je rezultiralo razmjenom znanja i iskustava o primjerima dobre prakse održivog prikupljanja primjerala u zaštićenim područjima.

- Uspješno proveden trening za dunavske vodiče - 15 lokalnih turističkih vodiča u Gornjem Podunavlju i Fruškoj gori su postali dijelom Dunavske mreže vodiča koja podržava odgovorni i održivi turizam uz Dunav uz poštivanje prirodne i kulturne baštine, njihovo očuvanje i interpretaciju.
- Nadalje, transnacionalna suradnja posvećena održivoj opskrbi sojom i lancima vrijednosti uspostavljena je kroz povezivanje i razmjenu znanja s Vukovarsko-srijemskom županijom (Hrvatska), što rezultira stjecanjem novih znanja, institucionalnom suradnjom između partnera i njihovih dionika te osnaživanjem pilot regija u održivim lancima vrijednosti s tržišnim mogućnostima dodane vrijednosti.

KONTAKT

DIANA ANDREEVA | VODITELJ PROJEKTA

tim za klimatske promjene i zelenu ekonomiju

WWF Bugarska | 19B, Bulevar cara Borisa III. (Zgrada Allianz),

4 i 5 kat, 1612 Sofija, Bugarska

Tel.: +359 2 950 5040

E-mail: npapazova@wwfdcp.bg

www.wwf.bg

Web stranica

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/lena>

Facebook

<https://www.facebook.com/lenadanube/>

Projekt LENA - Lokalno gospodarstvo i očuvanje prirode u Dunavskoj regiji sufinancira
Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) i Instrument za prepristupnu pomoć II (IPA II).

Foto: Alexander Ivanov

